

INDICE CHRONOLOGICU

de

Documente bisericesci de la an. 1688 —
1752. — (nu prea cunoscute).

(Capetu.)

La a. 1744. Au fostu opritu ca Invetiaceii romani se nu p $\acute{o}$ ta tr $\acute{e}$ ce in Romania pentru primirea preotiei de la Eppi de acolo s. Nr. anl. 1376 1744.

La a. 1744. In Diet'a tierii tienuta in Sibiiu s'au publicatu privilegiile clerului unitu, si sau hotaritu in art. 7 si 8 „Cumca Eppulu Fagaciuulu intru despunerea Dominiului Eppescu nu se va contarba; inse romanii c'a se formodie natiune osebita n'au dobanditu; fara presciutele 3-ii natiuni siau renoitu intarirea drepturilor si a privilegiiloru sale art. 6 1744.

La 1745. Cu inceputulu anului Eppulu Klein merge in Vienna si de acolo (prin contrarii fiindu intrigatu) ne-consultandu aula m $\acute{e}$ rge la Roma. Nr. a. 349 1745.

La a. 1745. Totu in acestu anu o multime mare de romani esu din Transilvania in provinciile vecine Nr. a. 1213, 1745 si 1516 1745.

La a. 1746 15. Apr. Imp. Maria Theresia emite patentele la romanii Transilvaniei, intru carele aspru ii doijen $\acute{e}$ sce, ca de la indrasniri sacrilege, si de la fapte rescolit $\acute{o}$ re se se opr $\acute{e}$ sca, si in unire se remaie.

La a. 1746. In dieta tierii iara sau publicatu privilegiile clerului unitu.

La a. 1746 8. Iunie. Sau datu rescriptu Imperatescu, prin carele se despune: 1) Ca nime la unire se nu se sil $\acute{e}$ sca. 2) Seducatorii de la unire „in via Juris“ se se pedeps $\acute{e}$ sca. 3) Popii schismaticei carii nu sunt' nascuti Transilvaniei se se sc $\acute{o}$ tia din

tiara. 4) Ca nime din popi afara de Ditiunea Austriaca se nu indrasn $\acute{e}$ sca a se hirotoni. 5) Se denumescu protectori ai uniunei consiliari guberniali B. George Pongratz; Ign. B. Bornemisza supr. com. Ctului Thorda; Davide Mariasi supr. com. Ctt. Clusiu; si Petru Dobra directoru Fiscale Nr. a 978 1746.

La a. 1747 22. Apr. Se ordineaia prin rescriptu, ca nefiindu nici acumu de fati'a la scannu Eppulu Klein, Dominiulu Blasiului, cu t $\acute{o}$ te provenitele Eppesci se se sequestredie, si prin admiastratorulu Bunuriloru Apasiane Ioa. Jos. Nagy de Csatar se se administredie, si provenitele in cassa cameraia se se depuna. Nr. a. 1321 1747 si 2795 1747.

La a. 1747 28 Iunie. Prin rescriptu se demanda, ca pentru usiurintia reintorcerei romaniloru profugiatu in Moldova se nu se i $\acute{e}$ e nici o 30-ma din lucrurile pentru lipsa loru cu sine readucande Nr. 2216 1747.

La a. 1747 si 1748. Prin absentia Eppulu Klein atata neorendniala au fostu in clerulu romanescu, in catu in a. 1747 preste voia Vicariulu seu Grale intru a sa put $\acute{e}$ re au tinutu sinodu, intru carele pe Vicariulu Grale lau depusu. Sp $\acute{r}$ e liniscirea acestoru disordine pe specele erariulu au fostu trimesu de la aula in Transilvania Episcopulu Munkacsului Michael Oltavsky ca comissarin Regiu, carele au tinutu sinodu Grale, si au pusu linisce Nr. a. 1389 1748.

La a. 1748. Dupa ce Eppulu Muncaciulu Mich. Oltavsky au finitu inquisitiunea asupra disordinei clerulu romanescu, sau dusu in lun'a Iui Septemvre la Vienna, (si aula au demandatu, ca ap $\acute{e}$ scele calatoriei lui se se plat $\acute{e}$ sca din provenitele absentiei Eppu Klein Nr. a. 3035 1748.

La a. 1748. In a. acesta au fostu chiamati la Vienna si calugarii din Blasiu Silvestru Kaliani, si Grigorie Maioru.

La a. 1751 19. Ian. Vicariulu Graie P. Aaron au bagatu in cassa camerala din censulu cathedra-ticu 500 f., ca dintru aceia se se creşca 2 tineri Basiliani in Vienna; — asiaderea in a. 1752 din provenitele Dominiului Blasiului sau administratu in cassa Banala din Alba Julia spre acestu scopu 500 f., carii apoi in Vienna sau platitu. — Ce sau facutu apoi cu acésta dotatiune, óre continuatusau, — nu sunt in stare a respunde detaietu — ci se scie cumca la a. 1818 1500 f. w. 1820 1300 f. w. 1821. 520 f. m. c. sau demandatu a se plati din cassa camerala pentru crescerea a 2 tineri gr. cat. in convictata din Vienna.

La a. 1752. Pana la a. 1764. Au fostu Eppu Petru Pavelu Aaronu

Faptele acestui Eppu si ale urimatorilor lui si clementia Augustei case Austriace prin o multime de decrete si rescripte Imperatesci si prin intemeierea a mai multe institute folositoare catra clerulu si nat unea romaniloru din tempu in tempu de aci in cóce manifestata suntu mai vii, de catu ca prin acestu indice se se reproduca pentru cunoscentia publica.

Si cu acéstea acumu intrerumpu acestu indice, iara comparatiunea si combinatiunea si deductiunile de aici curgătoare, pre cumu si intrespaturile neatinsse, se le implinésca onoratulu publicu lectoriu caji cu amore il offerediu. S. Moldovanu.

Indreptare: Pag. 266, an 1703—1705 se se indrepte crórea tipar. „In Cottulu Hunedorei a fostu Ciula Balas.“

SCHITIE DE IN MOLDO-ROMANIA.

Costumulu nationalu.

Unulu de intre cele mai frumoase costumuri nationali e alu poporului tieranu de in Moldo-Romania. Boierii si-aduceau mai inainte vestimentele sale de moda dela Constantinopole, ca si acumu dela Paris. Celi alalti locuitori ai opideloru, terguri, orasia (cari costau de in mai multe mestecature pr. armeni greci, bulgari, judei si germani, si-porta fia care costumulu seu propriu, seau imbraca pre celu comune europeanu.

Fiendu ca rasa (varietatea) Moldo-romaniloru in genere se pote dice a fi cea mai frumoasa, de

aci si costumulu loru nationalu cu atat'a le sta mai bene,, cu catu ei se porta forte curati. asia catu si la celi mai meseri tierani vede omulu mai totu-deaun'a vestimente albe, curate. — Imbracamentulu ordenariu alu tieranului moldo-romanu e o camesia alba lunga lasata preste ciocreii celi albi si largi, strinsa preste midiu-locu cu curea lata. in form'a unei tunice romane. In capu porta o caciula (cusma lunga; ascutita la vervu, in form'a caciuleloru frigiane; si in petiore sandalia (opinci) legate cu curele; asia catu totu costumulu sémena a ceva anticu. Era imbraca anu pieptariu de mielu seau o bunda de oie cu lan'a in afora. Celi mai avuti de intre tierani porta vestimente de panura alba cu diverse trasurie vergata. In petiore ciobote (cisme), si in spate unu tambariu (tabarro, cape-neagu, mantelu) de panura negra, au alba vergata, — asia catu totulu arata unu ce pitorescu.

Cu destiatiune gustosou e si costumulu tieraneloru moldo-romane. Perulu impletitu in cositia spendiurata pre spate in diosu, au legata in giurulu capului, adeseori infasiurati cu nesce plantice rosii si invalidu cu o batista (naframa) colorata pestritia. O camesia lunga alba, uneori forte fina, cu manece largi, la capete cu cusature rossii au venete, si pre margini cu tiviture de lana colorata. Preste acest'a de in ainte, si pe inderetu dona siurtia (catrintie) de lana bruneta, cu vergi pestritie inframosatiata. Aceste siurtie suntu adeseori numai de cateva palme tiesute, éra cea alalta parte costa de in ciucuri lungi pana la calcanie; camesia inse cu marginea ei cea impestritiata devene mai lunga. Intr'unele tienuturi acestu materiale coloratu sta numai de intr'o massa neintrerupta, si asia-i intocmita pre lenga siolduri, catu numai de o parte sta deschisu. Era porta si ele unu pieptariu de mielu, cu lan'a in la-intru si pre de in afora cu diverse cusature de metasa verde impestritiatu. In petiore cioboate rosii. Si pre capu sire intregi de bani de auru si de argentu; flori la orechi, si margele in giurului grumaziloru. — Acestu costumu asiadiatu pre un corp proportiu-natu si bene cresentu, cumu e alu celoru mai multe tierane moldo-romane, se pote usioru presupune, ce incantatoriu pote fi, de impreuna cu persona ce-lu imbraca, in ochiulu privitoriuului.

(Deindiariulu cons. gen. franc. Billecoeq.)

Impart. de M. —

A N 8 L 1854.

(Дн Молдавіа.)

Істѣ анъ оарте естраордінаръ, але кързіа оанте не-асътънаге се воръ днскріе дн Історіа лѣтеі кз характере де съаде, не аѣнд аре днкъ пѣдѣне зѣле де віеаду арѣнкѣод окіі лѣоцеі дн цѣрѣа сез, пѣнѣре позрі де оок ші де оѣт, фрѣкѣл дреѣеріаор сале, възъ несте патрѣ Імперіі але пѣ-шѣотѣзі днѣнсе о цѣлѣуръ де доліа, дн лѣкрімі днпѣлѣтатъ, еар дн цѣрѣа Ротъне — Сѣѣеріндъ ші Сперандъ. Дн асътене шіаѣгъ оагалъ, ііма чеа маі крѣдъ се днѣрѣѣденге, дреѣт кѣре ші естѣ анъ шѣрѣзндѣ, воінд дн оара а зосуреѣечеа, а рескѣтѣра пѣкателе сале кз оанте кіар оіаа-троане ші де лѣтінѣ, пріа тѣстатент фондъ ші днѣнѣзі дн патрѣа поастрѣ доѣ Анезетінте віне-ѣвъѣгоаре, пѣндѣ-де сѣѣ Епіѣроіеа патрїотіеа-лзі націонал, ші денѣмнд де есекѣторі персоане вѣредіче де сгїма пѣвлікъ, де ла кѣре патрѣа аштеанѣ кѣ днѣрѣѣере рескѣтатѣа чѣл маі фо-лосіторіѣ дн прівіреа кѣлѣрѣеі сале.

Анезетѣнѣга чѣл днѣгѣа, ал кързіа есекѣтор сѣл денѣмнд D. Васіле Александрі ші а кързіа сѣатѣтѣрі зрѣеазъ віче днѣз оріцінал, поартѣ пѣ-меле. доріт тѣгѣлор конпатрїоціаор:

Ротъніеа літерарѣ.

„Аналѣ Окѣртѣіре, днѣкѣнѣндѣнд Доіпѣлѣзі В. Александрі воіеа де а скоате ла лѣтінѣ о пѣ-влікаре періодікъ, сѣѣ тіѣлѣа де „Ротъніеа літерарѣ.“ D Александрі оаче кѣносѣкт пѣвлі-кѣлзі четігор, дн цѣрѣа Ротънешті кѣ, де ла 1. Генар 1855, ачѣастѣ ооае ва оші регѣлат о дѣтѣ не сѣнѣтѣнѣѣ, кѣ форматѣа еі ва оі на ачѣла ааз Пропъшіреі, ооаеа штііпѣціѣкъ ші літерарѣ, че сѣѣ пѣвлікат ла анѣл 1844, ші кѣ, оіе кѣре пѣнѣр се ва аѣкѣтѣі де кѣте о коалъ ші цѣтѣтате.

Ротъніеа літерарѣ ва пріімі пѣмаі артї-воле оріцінале де літерарѣуръ; еар, кѣл прівѣште парѣа штііпѣделор носітїѣе еа ва дескїде колоанеле сале чѣлор маі възѣ градѣчѣрі, аіпѣгѣгоаре де дес-коперіріеа фолосігоаре але веаѣлзі поастрѣ.

Нѣтерїеа ачѣестѣі пѣвлікѣрі вор кѣпрїнде скрі-ері інѣресанге, прѣкѣт: артїколе дн історїеа Патрїеі ші де економїа політїкъ; ратѣрі націо-нале; дескріері де кѣлѣторїі; кѣтѣче понорале; поезїі аѣесе, ші, днѣрѣн кѣѣнѣт, тот че естѣ ме-нїт а респѣнді лѣтїні, а аѣѣе пѣлѣчѣре четїторї-лор, ші а десѣолѣа лїтѣа ротънеаскѣ кѣ ви віа шѣѣрат ші днѣлѣнт.

D. Александрі оаче кѣтаре тѣгѣлор літерато-рілор Рѣтѣні ка сѣ віе дн аѣѣторѣл ооаеі сале прїа скріерїеа лор: ачѣастѣ ооае оїінд кѣтѣлѣа де днѣлѣнѣре фрѣѣдѣснѣ а тѣгѣлор талентелор дн цѣрѣа поастрѣ.

Прѣѣлѣ сѣѣскріерѣеі не зп анъ естѣ 2 галѣні, пѣлѣтїці днѣаіте.

Сѣѣскріерѣеа се оаче ла тіпографїеа Франчесо рѣтѣнѣ, дн злїѣа Пѣкѣрарїі Nr. 36.

Дорїторїі де а се аѣона ла ачѣастѣ ооае вор віне воі а сѣ аѣреса ла D. Іѣкїан, дн локалѣ тіпографїеі.

Іамї, Декѣмѣріе, 1854.

Ал доіле Анезетѣнѣт, менїт а форма ші а перѣѣкціонаа столѣа чѣл глорїос але конѣкѣрѣторї-лор цѣлѣлзі, поартѣ тіѣлѣа де:

Асоціаціе шорало-штііпѣціѣкъ.

Сѣре а днѣкѣрѣѣеа не днѣні Рѣтѣні, кѣрїі се окѣзѣ дн скоалеле націонале ші а днѣнѣшѣна не ачї че, дн лїнеа шїѣлоаѣчѣлор, нѣ се пог аѣлїка ла штііпѣде снѣчїале; днѣс аз дорїндѣ, талант ші прѣѣтїре де а днѣѣда дн шїверсїтѣїіле стрѣіне зна дн штііпѣделе фолосїгоаре шїе ші патрїеі, сѣѣ днѣрѣнїі маі нос днѣснѣнѣціі а конѣрїлзі днѣл пѣтїндѣ, днѣрѣа реалїсарѣа ачѣестѣі скопъ, днѣвїгѣнд ші не аѣці вінеѣѣкѣторї а се асоціа кѣ днѣнїї ла зрѣнѣрїреа ачѣестѣі ідеї патрїотїче; еар конїтѣтѣл, днѣѣрѣнїат кѣ адмїнїстрарѣа фондѣрїлор, естѣ конѣѣе кіар дн сѣѣскїні де оаѣѣ, кѣрїі се днѣда-торѣск а да прїа тіаарїѣ, аѣѣалъ ші пѣвлїкъ сѣнѣтѣ де днѣрѣнѣнѣнѣдѣреа шїѣлоаѣчѣлор аѣѣнѣте, дѣрѣрїе се вор аѣреса ла Dr. Фѣлѣ, дїреѣтор інѣстїѣѣлзі Грїѣорїан дн Іамї.

Dr. Фѣлѣ, Сѣ. В. Варѣан, N. Іонѣскъ, I. Лѣа, I. Нѣгѣрѣ, N. M. Кїнезъ, Ем. Фїліпѣскъ, D. Козадїн, D. Рѣлѣт. 1854 Декѣмѣріе 1.

АНА ТРЕЧЕ ПЕТРЕЛЕ РЪМЪН.

Аѣеам зп тош оѣатѣ; еѣ лзі орї че дѣрѣре, Нѣкѣзрї, сѣѣерїнде, не лок і ле снѣзѣнатъ; Кѣ оѣатѣрїеа сале гѣсіам еѣ шѣнѣгѣре, Ла са днѣлѣлѣчѣне аѣесе пѣзѣіамъ. Шїшї тог зїѣеа аѣеса: — Мѣі тоате сѣз трѣѣѣгоаре, Дѣрѣреа, вѣкѣрїеа, неказѣл ші сѣѣпїнѣ Шї рѣлѣ кіар се зїгъ; дѣр вінеле нѣ тоаре. Конїле, ана трѣче дѣр пїѣтрѣле рѣтѣнѣ!

Дар тошвде извѣте, нѣ веzi къ тоате'н лѣте
Стѣлчѣте. свѣлчѣте, шергъ потикнѣдѣ, не доcs;
Нѣ веzi тѣ къ печѣстеа азѣ поаргъ фрѣмос нѣте
Шѣ тодѣ ла еа се'нкѣнѣ, кѣнд чѣнстеа стѣ ла доcs?
— Дѣтокѣмѣ дѣпъ нлоаѣ шѣ ана вѣне mare,
Шѣкоперѣ не пѣтре че де нѣтѣнтѣ се гѣнѣ;
Дар ана caade 'ndate че вате-шп нѣкс де coape.
Копѣле, ана трече дар пѣтреле рѣтѣнѣ!

Дар нѣ веzi кѣар ѳецеѣа, де реле молѣнѣсѣтѣ
Трѣнд дѣ десѳрѣнѣаре, шп траѣс пѣпѣсѣторѣ;
Да нѣ ле веzi не ѳелеакрѣ, не-о плакѣ азрѣтѣ
Ла венегѣчѣ дѣн лѣте, кѣм даз алѣ лор аторѣ?
— Стрѣнѣлѣ нѣѣ копѣле, ѳ пасѣре де варѣ;
ѳецеѣа'н вѣчѣ нѣ поате ѳърѣ де гѣнѣ дѣ сѣнѣ.
Стрѣнѣлѣ дѣпѣ трече, ѣар воѣ трѣндѣ дѣ дарѣ.
Копѣле ана трече, ѣар пѣтреле рѣтѣнѣ!

Да нѣ веzi тѣ идея попрѣтѣ дѣ свѳрѣлѣ сѣѣ?
Извѣта Ромѣнѣи попрѣтѣ спре пѣре;
Ачестѣ реле тоате ле vede окѣлѣ тѣѣ?
— Копѣле, аѣ грешалѣ, ѳ дарѣ 'н вѣчѣ нѣ пѣре,
Шѣ'н вѣчѣ нѣ се ва стѣнѣе, с'ѳ шѣтѣ, неатѣлѣ ромѣнѣ.
ѣар тѣ дѣпѣ дѣрере аштанг'ѳ тѣжѣгѣере.
Копѣле, ана трече, ѣар пѣтреле рѣтѣнѣ!

А поастрѣ тѣжѣгѣере, копѣле, сѣѣ 'н вѣрѣндѣѣ,
Крѣдѣнда не 'нтѣреште, не ѳаче сѣ зѣгѣнѣ;
Еа'ѣ сорѣ кѣ спѣранда, ш'а поастрѣ свѳерѣндѣѣ
Кѣ с'а сѳрѣшѣ в'ѳ дагѣ дѣн ѣнѣтѣ спѣрѣнѣѣ.
Дѣререа ѳ ка ана; еа трече, шѣрѣвеште.
Еа ласѣ дѣпѣ сѣне, неказрѣ шѣ сѣспѣнѣ;
ѣар пѣтреле'сѣ спѣранда че'н вѣчѣ нѣ не зѣнѣеште.
Копѣле, ана трече, ѣар пѣтреле рѣтѣнѣ!

D. Дѣ свѣлѣскѣ.

ЧЕ 'МИ ПЛАЧЕ!

... A travers les sentiers de l'erreur et du doute,
Pour remplir tes dѣsirs, quel bien demandes-tu? B.

Дѣмѣ плаче вѣада кѣндѣ ѳ сенѣнѣ,
Кѣндѣ еа се свѣрѣе прѣн тѣндрѣ ѳлорѣ,
Ка рѣшорѣлѣ кѣ шопгѣ лѣнѣ;
Дар ѳлорѣ п'аѳлѣ. — Не черѣз сѣжѣтѣ порѣ...

Е дѣлче вѣада кѣндѣ се копѣсѣтѣ
Извѣнд копѣла ка дѣлче вѣсѣ;
Е дѣлче зѣа ѳърѣ де врѣтѣ.
Дар нѣ'ѣ копѣла! мѣ'н вале-ав нѣсѣ!

Маѣ дѣлче-ѣ вѣада кѣндѣ патриѣлѣ mare,
Кѣндѣ аѣ де ѳалѣ де-а ѳѣ Ромѣнѣ,
Кѣндѣ веzi вѣртѣгеа дѣ трѣтѣѳаре;
Дар нѣ'ѣ нѣртѣгеа! Кѣндѣ ѳемѣ де кѣнѣ.

Дарѣ'мѣ ѳ дѣррѣ тѣндрѣ мѣ mare
Де врѣдѣ дѣ нѳптѣ'мѣ сѣ маѣ трѣѣскѣ,
ѳачедѣ вѣртѣгеа сѣ ѳѣ 'н ѳлорѣ,
Сѣ вѣдѣ Ромѣнѣи кѣ сѣ извѣскѣ!

Сѣ вѣдѣ кѣтѣ лѣкрѣ тодѣ д'ѣн прѣзлѣ
Сѣ ѳѣ врѣднѣчѣ д'аѣ лор стрѣвнѣ,
Сѣ вѣдѣ Ромѣна кѣ-ѣ тѣтѣ вѣпѣ,
Еа'шѣ ѳаче ѳѣѣ ѳрѣшѣ Ромѣнѣ!

Шѣатѣнѣчѣ мѣ'нтрѣвѣ де поѳтѣскѣ тѳртѣа
Сѣѣ дѣкѣ сенѳлѣ де вѣадашѣ врѣ,
Шѣатѣнѣчѣ мѣ'нтрѣвѣ де'мѣ вѣлѣстѣтѣ соартеа
Кѣ не-орѣзонѣ 'мѣ нѣ-ѣ нѣчѣ ѳ стѣа!

Шѣ д'ѳѣс рѣспѣндѣ: „Вѣада 'ѣ дѣлче
Кѣндѣ се копѣсѣтѣ дѣ дѣлче-аторѣ,
Кѣндѣ кѣрѣе лѣнѣ, кѣндѣ не черѣз лѣче
Стѣлѣлѣе тѣндрѣ, мѣ'н калѣ-сѣ ѳлорѣ,
Дар кѣтѣ маѣ дѣлче'ѣ вѣада че трече,
Кѣндѣ кѣ-ата дѣррѣ тѣ подѣ тѣндрѣ
Шѣ шѣтѣ кѣ ш'алѣтѣ дѣ'н лѣте-арѣ зѣче:
„Ромѣнѣ'ѣ mare: Ромѣнѣ аша ѳѣ!“

Е дѣлче вѣада, не-а нѳстрѣ лѣте,
Лѣжѣ'ѳ ѳегѣндѣ, де'ѣ ѳърѣ кѣнѣ;
Дарѣ нѣ'ѣ вѣадаѣ ѳърѣ де врѣтѣ,
Нѣ врѣште розѣ ѳърѣ де сѣнѣ!

О зѣ кѣтѣ трече дѣ сенѣнѣаре,
Алѣа врѣеаѣз кѣ нѣгрѣ черѣз;
ѳегѣнда трече ка орѣ че ѳлорѣ,
Ласѣѣ, вѣсѣрѣ, тѳгѣ ваѣ! нѣрѣ!

Шѣатѣнѣче нѣтѣмѣ вѣдѣтѣ че ѳаче
Сѣ зѣѣ ѳ дѣррѣ к'ѣнѣ черѣз сѣнѣнѣ,
Атѣнѣча зѣчеашѣ: Вѣада'мѣ плаче,
Нѣ кѣ'сѣ ѳерѣче, дар кѣ'сѣ Ромѣнѣ!

B. Александрѣсѣѣ.